

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงชาวบ้านบ้านนาหนองแคน

ตำบลหนองสูง อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

Way of Live Adhearing the Philosophy of Sufficiency Economy of People in
Ban Nanongkan, Nong Soong Sub-District, Nong Soong District, Mukdahan Provinceสมจิต บุทธิจักร (Somjit Buthijak)¹ เบนจมาศ อยู่ประเสริฐ (Benchamas Yooprasert)²บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจของชาวบ้านนาหนองแคนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) ความรู้และความเข้าใจต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3) การปฏิบัติและการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ชาวบ้านนาหนองแคน ตำบลหนองสูง อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร ปี 2559 จำนวน 168 ราย กลุ่มตัวอย่าง 118 ราย ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ผลวิจัยพบว่า (1) ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 49.34 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เกือบครึ่งมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.14 คน ส่วนมากไม่มีตำแหน่งทางสังคม เกือบทั้งหมดมีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเอง เฉลี่ยคนละ 9.32 ไร่ ทั้งหมดประกอบอาชีพทำนา มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.57 คน กว่าครึ่งใช้เงินทุนของตนเองในการประกอบอาชีพ มีระดับการรับรู้ข่าวสารด้านเศรษฐกิจพอเพียงภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ชาวบ้านส่วนมากได้รับข้อมูลข่าวสารจากวิทยุโทรทัศน์ (2) ส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก เฉลี่ย 12.56 คะแนน (3) มีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาพรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 3.74 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านคุณธรรม ด้านความมีเหตุผล ด้านความพอประมาณ ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี และด้านความรู้ (4) ชาวบ้านส่วนมากมีการพึ่งพาตนเองตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาพรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 3.88 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านเทคโนโลยี (5) ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การไม่ทำผลิตภัณฑ์ไว้ใช้เองในครัวเรือน การไม่จัดทำบัญชีครัวเรือน การไม่ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและความเป็นไปได้ก่อนการตัดสินใจในการประกอบอาชีพ ข้อเสนอแนะ เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมการจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ให้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และรูปแบบการจัดทำบัญชีที่ยังไม่ซับซ้อน และมีการติดตามประเมินผลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

คำสำคัญ เศรษฐกิจพอเพียง การปฏิบัติ การพึ่งพาตนเอง

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Somjit.bun@mystou.net

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร Yoobench@hotmail.com³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร bumpen_keo@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

Abstract

The purposes of this research were to study (1) socio - economic circumstance (2) knowledge and understanding (3) the practice and self – reliance (4) problems and suggestions from ways of living the philosophy of sufficiency economy. This research is a survey study. Population for this study comprised villagers from 168 persons in Ban Na Nongkan Nong Soong Sub-District Nong Soong District Mukdahan Provinces in 2016. A number of 118 samples were identified by simple random sampling to proportions of citizen in Ban Na Nongkan. Interview form was instrument for data compilation. Data obtained was analyzed by computer programs using statistics which included frequency percentage average standard deviation minimum value and maximum value. Findings from the research results were as follows. (1) Most of citizen were female with the average age at 49.34 years and completed primary education level. Half of them had average number of household members was 4.14. People. Most of them wasn't have a social status. They had their owned land were 9.32 rai each. All of them were rice farmers and average agricultural labor was 2.57 people. Most of them received information on sufficiency economy from radio and television. (2) Mostly, they have average high level of understanding about living the philosophy of sufficiency economy was 12.56 points. (3) Practice of living the philosophy of sufficiency economy as in high level average 3.74 in 5 aspect including morality, rationality, sufficiency, good immunity and know ledges descending respectively. (4) Most of them was self – reliance Practice of living the philosophy of sufficiency economy as in high level average 3.88 in 5 aspect including psychology, natural resources, sociality, economics and technology descending respectively. (5) The problems about living the philosophy of sufficiency economy were they weren't produce their own product for household using, no household accounting, no learning and analyze related information and possibility before decide to choose the career. Suggestion, authorities should promote learning process which involved real practice and simple format of accounting also evaluate the result seriously and continuously.

Keywords: Sufficient economy, Self-reliance

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

บทนำ

จังหวัดมุกดาหารได้นำนโยบายมาเป็นแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือการตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ใช้องค์ความรู้ ความรอบรู้ควบคู่กับคุณธรรมประกอบการทำงาน การตัดสินใจ ไม่เป็นเป็นตนเองและผู้อื่น ด้วยการส่งเสริมขับเคลื่อนการพัฒนา เสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มีวิถีชีวิตในสังคมอยู่เย็นเป็นสุขและยั่งยืน บ้านนาหนองแคน ตำบลหนองสูง อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร เป็นหมู่บ้าน ชาวไทย ที่มีวิถีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเรียบง่ายและรูปแบบการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่มีความปลอดภัย การดำรงชีวิตด้วยการหาอาหารจากแหล่งธรรมชาติและปลูกพืชผัก เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคอย่างเพียงพอตลอดทั้งปี ในหมู่บ้านไม่มีร้านค้าที่จำหน่ายอาหารสดหรือร้านค้าที่เป็นของส่วนบุคคล แต่มีร้านค้าชุมชน ที่จำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ดและสินค้าที่เป็นผลผลิตของคนในหมู่บ้านเท่านั้น มีการสืบสานวัฒนธรรม-ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น มาใช้ในชีวิตประจำวันและมีการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้วยการรวมกลุ่มกิจกรรม ได้แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สามารถสร้างรายได้เพียงพอเลี้ยงตนและคนในครอบครัวให้พออยู่พอกิน และมีการเก็ชออมเงินไว้ใช้จ่ายในอนาคต ทำให้คนในหมู่บ้านมีความรักความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามารถพึ่งตนเองได้ นำไปสู่ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ส่งผลให้ได้รับรางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดมุกดาหาร ในการประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบระดับจังหวัด ปี พ.ศ. 2557 สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดมุกดาหาร (2557,น.5)

การที่หมู่บ้านได้รับการส่งเสริมและได้รับรางวัลยังมีข้อสงสัยว่าหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจริงหรือไม่ จึงมีความจำเป็นต้องศึกษา การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาพสังคมและเศรษฐกิจ และความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และปัญหาข้อเสนอแนะการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษานี้จะเป็นต้นแบบ ที่สามารถให้คำตอบ เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริม ขับเคลื่อนการพัฒนาให้กับส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านอื่นๆ และบ้านนาหนองแคนในทุกด้าน โดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการพึ่งตนเอง ของชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของชาวบ้านนาหนองแคนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านนาหนองแคนต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษาการปฏิบัติและการพึ่งตนเองของชาวบ้านนาหนองแคนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของชาวบ้านนาหนองแคนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ประชากรที่ศึกษาคือชาวบ้านนาหนองแคน จำนวน 168 ครัวเรือนๆ ละ 1 ราย ได้กลุ่มตัวอย่าง 118 ราย ได้จากการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ (1) ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ และแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารที่เป็นสื่อและระดับการรับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งต่างๆ (2) ความรู้ความเข้าใจชาวบ้านนาหนองแคน ต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3) การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (4) การพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของชาวบ้านนาหนองแคนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.904, 0.830 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

ผลการวิจัย

สภาพทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของชาวบ้านนาหนองแคน ผลการวิจัยพบว่า ชาวบ้านนาหนองแคน ส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 49.34 ปี น้อยกว่าหนึ่งในสาม จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และส่วนมากร้อยละ 63.0 มีระดับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา ตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มากกว่าครึ่งมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.14 คน ส่วนมากไม่มีตำแหน่งทางสังคม ส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเองและมีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 9.32 ครัวเรือน ทั้งหมดประกอบอาชีพทำนา และมีจำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.57 คน ส่วนมากเงินทุนที่ใช้ในการประกอบอาชีพเป็นเงินทุนของตนเอง และระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากแหล่งต่างๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อมวลชนมากที่สุดคือจากวิทยุโทรทัศน์ รองลงมาจากผู้นำท้องถิ่นและการประชุม ได้รับข้อมูลข่าวสารน้อยที่สุดจาก อินเทอร์เน็ต

ความรู้ความเข้าใจการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ชาวบ้านนาหนองแคน ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แยกออกเป็นประเด็น ดังนี้

1) ด้านความพอประมาณ พบว่า มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด เรื่องการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน รองลงมาคือเรื่องการทำบัญชีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และการลดต้นทุนในการผลิตทางการเกษตร ส่วนมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุดในเรื่องการเพิ่มพื้นที่ทำการเกษตรโดยไม่คำนึงถึงปริมาณน้ำและผลกระทบ

2) ด้านความมีเหตุผล พบว่า มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นำ รองลงมาคือ ความสำคัญของการวางแผนการผลิต

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ทางการเกษตร, การปรับเปลี่ยนกิจกรรมทางการเกษตร, การลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์จากกลุ่มอื่นและจำหน่ายในราคาที่สูงกว่า และมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน

3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี พบว่า มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด เรื่อง การจัดตั้งและบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การศึกษาพูดคุยเรื่องเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายภายในครอบครัว รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมกิจกรรมของเยาวชนในหมู่บ้าน การทำกิจกรรมร่วมกันของคนในครอบครัว และมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุดในเรื่อง ความร่วมมือระหว่างหมู่บ้าน วัด และโรงเรียน

การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ชาวบ้านนาหนองแคน มีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาพรวมในระดับมาก แยกออกเป็นประเด็นดังนี้

1) ด้านความพอประมาณ พบว่า มีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณมากที่สุด คือ การหาอาหารจากแหล่งทรัพยากรธรรมชาตินำมาประกอบอาหารเลี้ยงคนในครอบครัว การผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพไว้ใช้เอง รองลงมาคือการผลิตพืชหรือสัตว์โดยการพิจารณาทรัพยากรที่มีอยู่ ได้แก่ พื้นที่ ทุน และแรงงาน การแปรรูปถนอมอาหารเพื่อบริโภคและจำหน่าย การผลิตพืชหรือสัตว์ไว้บริโภคในครัวเรือน และมีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงน้อยที่สุด คือ เรื่องการทำบัญชีรายรับรายจ่ายทุกครั้งอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านความมีเหตุผล พบว่า มีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลมากที่สุด ในเรื่องการปฏิบัติตามกฎระเบียบของหมู่บ้าน, การพูดคุยแสดงเหตุผลเมื่อมีการเข้าใจผิดกับคนในครอบครัว การช่วยเหลือเพื่อนบ้านเมื่อได้รับความเดือดร้อน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน และมีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงน้อยที่สุดในเรื่อง การจัดสรรรายรับรายจ่ายให้มีความสมดุลเหมาะสมตามความจำเป็น

4) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี พบว่า มีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกันที่ดีมากที่สุด ในเรื่องการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ทรัพยากรในหมู่บ้าน การลดละอบายมุขของสมาชิกในครัวเรือน การจัดสรรรายได้ไว้ออมเพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่บุตรหลาน การลดความเสี่ยงจากการขาดแคลนอาหารด้วยการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ และการร่วมกลุ่มทำอาชีพเสริมหลังฤดูการทำนา และมีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงน้อยที่สุด คือ การจัดทำบัญชีฟาร์ม บัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง

5) ด้านความรู้ พบว่า มีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความรู้มากที่สุด ในเรื่อง การนำภูมิปัญญาที่ได้รับจากบรรพบุรุษมาประยุกต์ใช้และถ่ายทอดให้บุคคลอื่น การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อการพัฒนาอาชีพให้มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาความรู้ให้ตนเองด้วยวิธีการเข้าอบรม สัมมนาศึกษาดูงาน และมีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงน้อยที่สุดในเรื่อง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการผลิต การตลาด องค์กรความรู้ในหมู่บ้าน

6) ด้านคุณธรรม พบว่า มีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านคุณธรรมมากที่สุด เรื่องมีการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น และการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถือปฏิบัติในท้องถิ่น และมีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงน้อยที่สุด เรื่องการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆในหมู่บ้าน และความมีเมตตาช่วยเหลือคนที่ยากจนและด้อยโอกาสกว่าตนเอง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6 The 6th STOU National Research Conference

การพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ชาวบ้านนาหนองแคน มีการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาพรวมในระดับมาก แยกออกมาเป็นประเด็น ดังนี้

1) การพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี พบว่า มีการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี มากที่สุด ในเรื่องการนำภูมิปัญญามาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ภายในหมู่บ้านและนำไปปฏิบัติ และการนำเทคโนโลยีใหม่ที่เหมาะสมมาช่วยในการลดต้นทุนในการประกอบอาชีพ และมีการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี น้อยที่สุดในเรื่องการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาช่วยในการปลูกพืชที่เหมาะสม

2) การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ พบว่า มีการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ มากที่สุด มีการผลิตทางการเกษตรไว้เพื่อบริโภคที่เหลือจากการบริโภคก็จำหน่าย มีการออมเงินไว้ใช้จ่ายในอนาคตกับกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนหรือสถาบันการเงิน มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรไว้บริโภคเพื่อลดค่าใช้จ่ายครัวเรือน และมีการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ น้อยที่สุดในเรื่องคนในครอบครัวมีการประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้

3) การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด ในเรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ทิ้งขยะของเสียลงในแหล่งน้ำ มีการใช้วัสดุที่มาจากธรรมชาติ และ มีการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติน้อยที่สุดในเรื่องการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

4) การพึ่งตนเองด้านจิตใจ มีการพึ่งตนเองด้านจิตใจ มากที่สุด ในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนาเป็นประจำ เช่น ทำบุญตักบาตรในวันพระและวันสำคัญทางพุทธศาสนา มีจิตใจที่เข้มแข็งไม่เห็นตัวและไม่โลกไม่ยึดติดกับสิ่งที่เป็นอบายมุข การมีความสุขและยินดีในการช่วยเหลือเกื้อกูลคนในครอบครัวและผู้อื่นในชุมชน มีจิตใจเข้มแข็งสามารถรับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม และมีการพึ่งตนเองด้านจิตใจ น้อยที่สุดเรื่อง เมื่อเกิดปัญหาในครอบครัว มีการพูดคุยและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

5) การพึ่งตนเองด้านสังคม มีการพึ่งตนเองด้านสังคมมากที่สุด ในเรื่องการแบ่งปันพืชผักและผลผลิตทางการเกษตร อาหารหรือสิ่งของที่เหลือใช้ให้กับเพื่อนบ้านและคนด้อยโอกาส การร่วมกิจกรรมสาธารณะในชุมชนโดยการออกแรงและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น และมีการพึ่งตนเองด้านสังคมน้อยที่สุดในเรื่องการบริจาคทรัพย์สินเพื่อกิจกรรมสาธารณะประโยชน์

ปัญหาและข้อเสนอแนะของชาวบ้านนาหนองแคนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แยกออกตามประเด็นได้ดังนี้

1) **ปัญหา** พบว่า ชาวบ้านนาหนองแคน มากกว่าครึ่งมีปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อยและ เมื่อพิจารณาปัญหาในแต่ละประเด็นพบว่า

(1) **ด้านความพอประมาณ** มีปัญหาในการทำผลิตภัณฑ์ไว้ใช้เองในครัวเรือน เช่น สบู่ ยาสระผม น้ำยาล้างจาน ส่วนน้อยมีปัญหาการลดรายจ่ายในครัวเรือน โดยการปลูกผักหรือเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคในครัวเรือน และปัญหาการลดต้นทุนการผลิต เช่น การทำปุ๋ยน้ำชีวภาพจากเศษอาหารวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

(2) **ด้านความมีเหตุผล** มีปัญหาในการตัดสินใจในการประกอบอาชีพ โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและความเป็นไปได้ ส่วนน้อยมีปัญหาเรื่องการละเลืกไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข เช่น การพนัน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ทุกชนิด การเสี่ยงโชค ปัญหาเรื่องการเงินเพื่อการลงทุนสามารถส่งคืนได้ทันตามกำหนดเวลา และมีปัญหาด้านการพูดคุยแสดงเหตุผล เมื่อเกิดปัญหากับคนในครอบครัวและคนในชุมชน

(3) **ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี** มีปัญหาในการทำบัญชีฟาร์ม บัญชีครัวเรือน เพื่อตรวจสอบรายรับรายจ่ายภายในครอบครัวส่วนน้อย มีปัญหาในการเตรียมกิจกรรมภายในหมู่บ้าน เช่น การรวมกลุ่มทำอาชีพเสริม การประชุม การอบรมและศึกษาดูงาน ปัญหาเรื่องการจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อการออม และมีปัญหาการพูดคุยและร่วมทำกิจกรรมกับคนในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ

(4) **ด้านการมีความรู้** มีปัญหาด้านการมีความรู้ โดยเรียงจากมีปัญหามากไปหาปัญหาน้อย ใน 3 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาขาดการรวบรวมและถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญา รongลงมาปัญหาการนำองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ เช่น การใช้สมุนไพรการรักษาคน, สัตว์ การทำเสื้อเย็บมือ การทอผ้า และการนำความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้อย่างเหมาะสม

(5) **ด้านการมีคุณธรรม** มีปัญหาด้านการมีคุณธรรม ใน 3 ประเด็น โดยเรียงจากปัญหามากไปหาปัญหาน้อย ได้แก่ ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ในชุมชน เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน วัด โรงเรียน การลอกหัวหนองคลองบึงสาธารณะ การดูแลรักษาความสะอาดภายในหมู่บ้าน การปลูก ป่าสาธารณะ ปัญหาการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เช่น การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ด้วยวิธีการปฏิบัติที่ดี ปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค และ ปัญหาการปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาและสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น เช่น ถือนศีล 5 ฮีตสิบสองคองสิบสี่ การเข้าวัดฟังธรรม

2) ข้อเสนอแนะ จากปัญหาในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงชาวบ้านนาหนองแคนมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) **ปัญหาการทำผลิตภัณฑ์ไว้ใช้เองในครัวเรือน** เสนอแนะ ควรมีการรวมกลุ่มกันผลิตและแบ่งปันกันไว้ใช้ในครัวเรือนและให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องอบรมให้ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพสามารถจำหน่ายเป็นรายได้เสริมได้

(2) **ปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนน้อย** เสนอแนะ เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจังอบรมให้ความรู้ ติดตาม ให้คำแนะนำ การจัดบัญชีอย่างต่อเนื่องและมีการประกวดกิจกรรมรายบุคคลเป็นกลุ่มที่มีการจัดทำบัญชีดีเด่นอย่างต่อเนื่อง

(3) **ปัญหาการลดต้นทุนการผลิตจากวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน** เสนอแนะ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอบรมและฝึกปฏิบัติเรื่องการลดต้นทุนการผลิตจากวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง

(4) **ปัญหาการมีส่วนร่วมคนในหมู่บ้าน** เสนอแนะ ผู้นำหมู่บ้านควรมีการจัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ภายในหมู่บ้านและให้บุคคลที่พยายามลดละเลิกอบายมุขเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

(5) **ปัญหาขาดการรวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น** เสนอแนะ ให้เจ้าหน้าที่ควรมีการอบรมให้ความรู้ผู้นำและคนในหมู่บ้านให้เห็นความสำคัญเรื่องการเก็บรวบรวมและถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

(6) ปัญหาการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจในการประกอบอาชีพ เสนอแนะ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดการการเรียนรู้ โดยการให้ชุมชนมีส่วนร่วม และให้ตระหนักถึงความสำคัญการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ

(7) เรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ เสนอแนะ ผู้นำหมู่บ้านควรมีการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้นและออกมาตรการสร้างแรงจูงใจให้เข้าร่วมกิจกรรมเช่น เข้าร่วมกิจกรรม 4 ครั้งสามารถนำไปค้าประกันเงินกู้กองทุนหมู่บ้านได้

3) ความเชื่อมโยงระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชาวบ้านนาหนองแคนมีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก จะทำให้มีการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากขึ้นเช่นเดียวกัน ส่งผลทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน ซึ่งเป็นผลจากการได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ ในด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี การมีความรู้และมีคุณธรรม ส่งผลให้เกิดการพึ่งตนเองทางด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ จิตใจและด้านสังคมในระดับที่สอดคล้องกัน

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

จากการศึกษาพบว่าชาวบ้านนาหนองแคน ส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 49.34 ปี แสดงให้เห็นว่าการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้หญิงจะมีบทบาทที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ทศนีย์ ฉ่ำพริณ (2555,น.128) ที่พบว่า ผู้หญิงแต่ละท่านมีความอดทน อดกลั้น มีความซื่อสัตย์ต่อสามี มีความเมตตากรุณาต่อบุตร มีความยินดีด้วยความจริงใจเมื่อยามที่สามีและบุตรประสบความสำเร็จ มีความวางใจเป็นกลางเมื่อมีความคิดเห็นแตกต่างกันระหว่างคนในครอบครัว ไม่ประมาทในการใช้ชีวิต สร้างศรัทธาความเชื่อที่ถูกต้อง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทั้งภายในและภายนอกสังคม สรุปได้ว่าผู้หญิงมีผลต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หากผู้หญิงมีมากทำให้การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับมากขึ้น และน้อยกว่าหนึ่งในสามจบการศึกษาระดับประถมศึกษา และส่วนมาก ร้อยละ 63.0 มีระดับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา ตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ที่น่าจะเป็นกลุ่มเป้าหมายในการขับเคลื่อนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ในระดับมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กวี คำพลับ (2555,น.116) พบว่า ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนสันติสุขตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกิจกรรมวางแผน การปฏิบัติ การรับประโยชน์ การติดตามและประเมินผล และขอไหมพร แสนใจ (2555,น.66) พบว่า ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาแต่มีสมาชิกจำนวนหนึ่งใกล้เคียงกับผู้จบประถมศึกษา ที่มีการศึกษาสูงกว่า ตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย อนุปริญญา และปริญญาตรี จึงน่าจะเป็นแรงผลักดัน หรือแรงเสริมให้มีการร่วมกิจกรรมหรือสร้างสรรค์ความคิดให้กับหมู่บ้าน แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษามีผลต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6 The 6th STOU National Research Conference

แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชาวบ้านนาหนองแคน มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งต่างๆ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนในระดับมากจากวิทยุโทรทัศน์ อาจเป็นเพราะว่าสื่อวิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายไม่ซับซ้อนมีความน่าสนใจทั้งรูปภาพเสียง ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งโรจน์ สิ้นธุ์เทียม (2555,น.59) ที่พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านเศรษฐกิจพอเพียง จากสื่อวิทยุโทรทัศน์ ในระดับมาก และอัญชัย อยู่สบาย (2556,น.87) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุดจากวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งสรุปได้ว่าแหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีผลต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพราะหากมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งอื่นมากขึ้น ระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้นเช่นกัน

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชาวบ้านนาหนองแคนส่วนมาก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาพรวมในระดับมาก ในประเด็นด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดี อาจเนื่องมาจากสภาพทางสังคมของชาวบ้านนาหนองแคนพบว่า เคยเข้าร่วมประชุม ร่วมฝึกอบรม และเข้าร่วมสัมมนาด้านเศรษฐกิจพอเพียง จากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ พงพัฒน์ หมวกหล้า (2554,น.37) พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของลูกค้า ธ.ก.ส. ซึ่งส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง การพึ่งพาตนเองเป็นหลักมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาชีวิตด้วยความอดทน และนภาพรรณ วงศ์มณี (2553,น.80) พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากก็จะมีกรนำแนวทางปฏิบัติด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้มากขึ้นด้วย เช่นเดียวกับ กันตินี แวนะ (2550,น.33) พบว่าโดยภาพรวมเกษตรกรมีความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในระดับดีมาก ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ความพอประมาณ และความมีเหตุผล สรุปได้ว่าระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของชาวบ้านนาหนองแคน มีผลต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพราะหากมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับมาก ส่งผลให้การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากเช่นเดียวกัน

การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชาวบ้านนาหนองแคนส่วนมาก มีการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาพรวมในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร (2554,น.159) การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตอุตสาหกรรม พบว่า ประชาชนมีการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านการมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม อยู่ในระดับมาก และได้แยกประเด็นการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1) ด้านความพอประมาณ มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก ด้านการหาอาหารจากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประกอบเลี้ยงอาหารให้กับคนในครอบครัว การผลิตปุ๋ยหมักปุ๋ยชีวภาพไว้ใช้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

เอง การผลิตทางการเกษตรไว้บริโภคในครัวเรือน สอดคล้องกับ ชลิตา เพียรสร้าง (2554,น.44) พบว่า ครอบครัวส่วนใหญ่ ได้มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต คือ การปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงปลาไว้กินเอง และนำไปขายได้ การทำนา การทำ การใช้ปุ๋ยคอกปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี และสอดคล้องกับ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองมุกดาหาร (2559,น.13) กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือนด้านลดรายจ่าย เช่น การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน กิจกรรมตรวจสอบการใช้จ่ายประจำวันและลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น

2) ด้านความมีเหตุผล มีการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก ในประเด็น การปฏิบัติตามกฎระเบียบหมู่บ้านที่ตั้งไว้ การพูดคุยแสดงเหตุผลเมื่อเกิดการเข้าใจผิดของคนในครอบครัว การช่วยเหลือและแบ่งปันเพื่อนบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนาน้อย (2559,น .21) กล่าวไว้ว่า ชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือคนจนผู้ด้อยโอกาส และผู้ประสบความยากลำบาก มีการจัดกิจกรรมการเอื้ออารีต่อกันหลายอย่าง เช่น ธนาคารหมู่บ้านมีการจัดสรรเงินกองทุนให้บุคคลที่เดือดร้อนมากู้ยืมกองทุนแม่ของแผ่นดินหมู่บ้านมอบทุนการศึกษาให้กับเด็กในหมู่บ้าน จัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือคนยากจนผู้เดือดร้อนคนพิการ ผู้สูงอายุในหมู่บ้านที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีการปฏิบัติในระดับมาก ในประเด็นมีส่วนร่วมในการรักษาป่าไม้ แหล่งน้ำและทรัพยากรในหมู่บ้าน ครัวเรือนมีการลดเล็กรอบบวม มีการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งออมไว้เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่บุตรหลานในอนาคต การปลูกพืชเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงจากการขาดแคลนอาหาร การร่วมกลุ่มทำอาชีพเสริมเพิ่มรายได้หลังฤดูการทำนา สอดคล้องกับ สถาบันวิจัยพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตร (2555,น.31) กล่าวไว้ว่าภูมิคุ้มกันที่ดี คือระบบเศรษฐกิจกับสังคมมีความยืดหยุ่นที่สามารถก้าวหน้าและพร้อมรับต่อกระแสโลกาภิวัตน์ตลอดจนการปรับตัวให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ และการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถป้องกันและพร้อมรับด้านการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ และชาวบ้านนาหนองแคนมีการจัดทำบัญชีฟาร์ม บัญชีครัวเรือนเพื่อตรวจสอบรายรับรายจ่ายในระดับน้อยซึ่งอาจเกิดจากรูปแบบการจัดทำบัญชีมีความยุ่งยากเข้าใจได้ยากจึงเกิดความเบื่อหน่ายในการจัดทำบัญชี สอดคล้องกับ รุ่งโรจน์ สินธุ์เทียม (2555,น.68) พบว่า มีการวางระบบใช้จ่ายที่ดี เช่น การทำบัญชีครัวเรือน การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

4) ด้านความรู้ มีการปฏิบัติในระดับมาก มีการนำภูมิปัญญาที่ได้รับจากการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่น การศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ให้กับตนเองสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาอาชีพให้มีประสิทธิภาพและการพัฒนาความรู้ให้ตนเองด้วยวิธีการเข้าอบรม สัมมนาศึกษาดูงาน สอดคล้องกับ ศูนย์การเรียนรู้ทางไกลเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และองค์กรภาคี (2558,น. 11) กล่าวไว้ว่า ด้านความรู้ หมายถึงความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิด และการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่างๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

5) ด้านคุณธรรม มีการปฏิบัติในระดับมาก มีการประกอบอาชีพสุจริตไม่เอาเปรียบเปรียบผู้อื่น การดำเนินชีวิตด้วยการปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถือปฏิบัติในท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน และความมีเมตตาและช่วยเหลือคนที่ยากจนและด้อยโอกาสกว่า สอดคล้องกับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการเกษตร (2558,น.5) กล่าวไว้ว่า เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต

การพึ่งตนเองตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชาวบ้านนาหนองแคนส่วนมาก มีการพึ่งตนเองตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของรุ่งโรจน์ สันธุ์เทียม (2555,น.75) พบว่าระดับการพึ่งพาตนเองเชิงความคิดเห็นตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก และ อัญชัย อยู่สบาย (2556,น.71) พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนมากมีการพึ่งพาตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก และได้แยกประเด็นการพึ่งตนเองตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1) การพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี มีการพึ่งด้านเทคโนโลยีระดับมาก มีการนำภูมิปัญญามาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ภายในหมู่บ้านและนำไปปฏิบัติ การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เหมาะสมมาช่วยในการลดต้นทุนการผลิตในการประกอบอาชีพ รองลงมา มีการพึ่งพาตนเองด้านเทคโนโลยี ในระดับปานกลาง ในเรื่อง การนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาช่วยในการปลูกพืชที่เหมาะสม สอดคล้องกับ ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (2556,น.56) ได้กล่าวไว้ว่า เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดีต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้าน และเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อมของสังคมไทย และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเองในเรื่องปรับเปลี่ยนแนวคิดในการผลิตและการดำเนินชีวิต

2) การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ มีการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ในระดับมาก มีการผลิตทางการเกษตรไว้เพื่อบริโภคที่เหลือจากการบริโภคก็จำหน่าย มีการออมเงินไว้ใช้จ่ายในอนาคตกับกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนหรือสถาบันการเงิน มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรไว้บริโภคเพื่อลดค่าใช้จ่ายครัวเรือน และคนในครอบครัวมีการประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ ได้แก่ การทอผ้า ทำเสื่อเย็บมือ สอดคล้องกับ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (2555,น.32) ได้กล่าวไว้ว่า การพึ่งพาตนเองในทางเศรษฐกิจ หมายถึง สามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น กล่าวคือ แม้ไม่มีเงินก็ยังมีข้าว ปลา ผัก ผลไม้ ในท้องถิ่นของตนเองเพื่อยังชีพ และสามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระดับมหภาคต่อไปได้ด้วย

3) การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนมาก มีการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติระดับมาก ในเรื่องการไม่เผาตอซังในแปลงนา การปลูกหญ้าแฝกป้องกันความชื้นในดิน การปลูกป่าทดแทน ไม่ทิ้งขยะของเสียลงในแหล่งน้ำ มีการใช้วัสดุที่มาจากธรรมชาติ และการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ มีความสอดคล้องกับ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (2555,น.32) กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของผู้คนในท้องถิ่นสามารถแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติและวัสดุในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศได้อย่างดียิ่งสิ่งที่ดีคือการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) ซึ่งมีมากมายในประเทศ

4) การพึ่งตนเองด้านจิตใจ ส่วนมากมีการพึ่งตนเองด้านจิตใจ ระดับมากที่สุดในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนาเป็นประจำ และมีจิตใจที่เข้มแข็งไม่เห็นแก่ตัวและไม่โลภไม่ยึดติดกับสิ่งที่เป็นอบายมุข การช่วยเหลือเกื้อกูลคนในครอบครัวและผู้อื่นในชุมชน มีจิตใจเข้มแข็งสามารถรับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม และเมื่อเกิดปัญหาในครอบครัว มีการพูดคุยและหาแนว

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ทางแก้ไขร่วมกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ สุเมธ ตันติเวชกุล (2543,น.2) ได้ให้ความหมายของการพึ่งตนเองด้านจิตใจสามารถสรุปได้ว่า การพึ่งตนเองด้านจิตใจ ทำคนให้เป็นที่พักของคนที่จิตใจเข้มแข็งมีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทรประนีประนอม ซื่อสัตย์สุจริต เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

5) การพึ่งตนเองด้านสังคม ส่วนมากมีพึ่งตนเองด้านสังคม ในเรื่องการแบ่งปันพืชผักและผลผลิตทางการเกษตร อาหารหรือสิ่งของที่เหลือใช้ให้กับเพื่อนบ้านและคนด้อยโอกาส การร่วมกิจกรรมสาธารณะในชุมชน โดยการออกแรงและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มีการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น มีการบริจาคทรัพย์สินเพื่อกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ สอดคล้องกับ สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่นและสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (2555,น.32) กล่าวไว้ว่า ควรเสริมสร้างให้แต่ละชุมชนในท้องถิ่นได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอด และเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์ ซึ่งกันและกัน ดังพระบรมราโชวาทที่ว่า “เพื่อให้งานรุดหน้าไปพร้อมเพรียงกันไม่ลดหลั่น จึงขอให้ทุกคนพยายามที่จะทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่ และให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ดี เพื่อให้งานทั้งหมดเป็นงานที่เกื้อหนุนสนับสนุนกัน”

ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของชาวบ้านนาหนองแคน มากกว่าครึ่งมีปัญหาในระดับน้อยที่สุดต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อพิจารณาปัญหาในแต่ละประเด็นโดยเรียงจากปัญหามากไปหาน้อยส่วนมาก มีปัญหาใน 3 ประเด็น ได้แก่ การทำผลิตภัณฑ์ไว้ใช้เองในครัวเรือน เช่น สบู่ ยาสระผม น้ำยาล้างจาน รองลงมามีปัญหาในการทำบัญชีฟาร์ม บัญชีครัวเรือน เพื่อตรวจสอบรายรับรายจ่ายภายในครอบครัว และปัญหาการตัดสินใจในการประกอบอาชีพ โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและความเป็นไปได้ ชาวบ้านนาหนองแคนมีข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านวิชาการและการฝึกปฏิบัติ การแปรรูปถนอมอาหาร ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภายในครัวเรือนและการให้ความสำคัญตระหนักเรื่องการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างต่อเนื่องและมีการประกวดกิจกรรมเกี่ยวข้องกับบัญชีในทุกๆระดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

จากผลการศึกษาพบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 49.34 ปี ซึ่งเป็นผู้หญิงที่มีอายุอยู่ในวัยทำงาน และมีบทบาททางครอบครัวและสังคมเท่ากับผู้ชาย ฉะนั้นควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้หญิงในกิจกรรมการทำผลิตภัณฑ์ไว้ใช้เองในครัวเรือน และกิจกรรมต่างๆในหมู่บ้านให้มากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะสามารถดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจากการศึกษาพบว่าชาวบ้านนาหนองแคนส่วนมาก มีระดับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา ตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายต้นแบบควรเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาทั้งในเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน การจัดทำบัญชีฟาร์ม บัญชี ครัวเรือนทุกครั้งเมื่อมีรายรับรายจ่ายอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ กรมตรวจบัญชีและสหกรณ์ควรเจ้าหน้าที่ส่วนที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานสามารถถ่ายทอดความรู้ การจัดทำบัญชีด้วยการ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำบัญชีให้มีความต่อเนื่องชัดเจนให้ตระหนักและมองเห็นความสำคัญของการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

จัดทำบัญชี โดยเจ้าหน้าที่และกลุ่มเป้าหมายมีการจัดทำแผนและการให้ความรู้อย่างต่อเนื่องร่วมกันเพื่อเป็นกลุ่มต้นแบบโดยใช้รูปแบบการจัดทำบัญชีที่ง่ายไม่ซับซ้อน มีแรงจูงใจด้วยการจัดประกวดและมอบใบประกาศเกียรติคุณ กิจกรรมเกี่ยวข้องกับบัญชีในทุกๆระดับ และการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาช่วยในการผลิตทางการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปส่งเสริมสนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาช่วยในการผลิตทางการเกษตรโดยการจัดฝึกอบรม ศึกษาดูงานเกษตรกรที่มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพใช้ในการผลิตทางการเกษตรและสามารถนำมาปรับใช้ตามความเหมาะสมตามศักยภาพพื้นที่ได้

2. ข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองในทุกด้าน และยั่งยืน ต่อชาวบ้านนาหนองแคน ตำบลหนองสูง อำเภอนาทม จังหวัดมุกดาหาร แยกประเด็นได้ดังนี้

1) **ด้านความพอประมาณ** มีการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณในระดับมากในประเด็นการหาอาหารจากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประกอบเลี้ยงอาหารให้กับคนในครอบครัว การผลิตปุ๋ยหมักปุ๋ยชีวภาพไว้ใช้เอง การผลิตทางการเกษตรไว้บริโภคในครัวเรือน ฉะนั้นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาให้คนในชุมชนยังคงมีวิถีการดำเนินชีวิตเช่นนี้ต่อไป ผู้นำควรให้ความรู้และจัดกิจกรรมรณรงค์ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมและตระหนักถึงการใช้อย่างพอประมาณ เพื่อนำมาอุปโภคบริโภคให้เกิดประโยชน์สูงสุดควบคู่ไปกับการปลูกทดแทนให้คงอยู่เป็นแหล่งอาหารของชุมชนตลอดไป สำหรับการผลิตปุ๋ยหมักปุ๋ยชีวภาพไว้ใช้เอง และการผลิตทางการเกษตรไว้บริโภคในครัวเรือน หากมีการผลิตเพียงพอสำหรับคนในชุมชนแล้วควรส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มผลิตที่มีความปลอดภัยและพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้มาตรฐานและสร้างรายได้กับคนในชุมชนได้

2) **ด้านความมีเหตุผล** การปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล ในระดับมากในประเด็นการปฏิบัติตามกฎระเบียบหมู่บ้านที่ตั้งไว้ ดังนั้นผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการพูดคุยเสนอในที่ประชุมใหญ่หมู่บ้านเพื่อนำข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางแก้ไขและพิจารณาปรับกฎระเบียบหมู่บ้านให้มีความครอบคลุมทันสมัยและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับคนในหมู่บ้านได้จริง

3) **ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี** การปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในระดับมาก ในประเด็นมีส่วนร่วมในการรักษาป่าไม้แหล่งน้ำและทรัพยากรในหมู่บ้าน ดังนั้นเพื่อให้เกิดความยั่งยืนตลอดไป ผู้นำและคนในหมู่บ้านตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ ด้วยการให้ชุมชนเป็นผู้ดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยภาครัฐเป็นผู้ดูแลควบคุม

4) **ด้านความรู้** มีการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความรู้ในระดับมาก ในประเด็นมีการนำภูมิปัญญาที่ได้รับจากการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่น การศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ให้กับตนเองสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาอาชีพให้มีประสิทธิภาพและการพัฒนาความรู้ให้ตนเองด้วยวิธีการเข้าอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ดังนั้นเพื่อให้การส่งเสริมและเกิดการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน ผู้นำ ปรานชนในหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพให้ความสำคัญและตระหนักถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นและมีการรวบรวมองค์ความรู้เดิมและองค์ความรู้ใหม่ให้เป็นระบบและเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติแก่ลูกหลานสืบไป

5) **ด้านคุณธรรม** มีการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านคุณธรรมในระดับมากในประเด็น มีการประกอบอาชีพสุจริตไม่เอาเปรียบผู้อื่น การดำเนินชีวิตด้วยการปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถือปฏิบัติในท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน และความมี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

เมตตาและช่วยเหลือคนที่ยากจนและด้อยโอกาส ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ดีงามนำไปสู่การเป็นชุมชนที่น่าอยู่สงบสุข ดังนั้น ผู้นำชุมชนและปราชญ์ในหมู่บ้านควรให้ความสำคัญและให้คนในหมู่บ้านทุกวัยทุกอาชีพควรมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทุกๆกิจกรรมและสามารถใช้การเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้งเป็นหลักประกันการกักเงินในกลุ่มออมทรัพย์ได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ทำให้หมู่บ้าน ประสบผลสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นหมู่บ้านต้นแบบในการพัฒนาตามแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- กัณติณี แวโนะ.(2550). ความเข้าใจและการปรับใช้เศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในศูนย์เรียนรู้การเกษตรพอเพียง กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- กวี คำพล.(2555). การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนสันติสุขตามแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในอำเภอไม้แก่นจังหวัดปัตตานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- คู่มือการปฏิบัติงาน.(2558).โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตามพระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ปี 2558 .กรุงเทพ.
- ชลิดา เพียรสร้าง.(2554). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาอำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด (แบบฝึกหัดการวิจัยปัญหาเศรษฐกิจปัจจุบัน) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชไมพร แสนใจ.(2555). ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อความสำเร็จของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนบ้านร่องปลายนา ตำบลบัวสลี อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย : กรณีศึกษาชุมชนบ้านคลองฝร้ง อำเภอน้ำหนาว จังหวัดน่าน (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ทัศนีย์ ฉ่ำพิรุณ.(2555). บทบาทและหน้าที่ของสตรีในฐานะผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีแม่บ้านทหารอากาศ (พุทธศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นภาพรรณ วงศ์มณี. (2553). การนำแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน:กรณีศึกษาชุมชนทรายทอง ตำบลเมืองเจริญ อำเภอฟากง จังหวัดเชียงราย (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พงษ์พัฒน์ หมวกกล้า.(2554).ความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวันของลูกค้า(ธ.ก.ส.)สาขาแม่ต๋อน จังหวัดลำพูน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

- ภรณ์ ต่างวิวัฒน์. (2556). แนวคิดเกี่ยวกับงานส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาการเกษตรภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน ประมวลสาระชุดวิชาสังคมไทยกับการบริหารการส่งเสริมและการเกษตร (หน่วยที่ 7).
นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร.(2554).การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในกาดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (ทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา).มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.
- รุ่งโรจน์ สิ้นธุ์เทียม. (2555). การพึ่งพาตนเองและการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ศูนย์การเรียนรู้ทางไกลเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชและองค์กรภาคี.(2558).
แนวทางการเรียนรู้หลักสูตรการดำรงชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงขั้นที่1.นนทบุรี.
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่นและสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.(2555).
การปรับเปลี่ยนแนวคิดในการผลิตและการดำเนินชีวิต.ขอนแก่น.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมุกดาหาร.(2557).ผลการประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
ต้นแบบระดับจังหวัด ปี พ.ศ.2557.มุกดาหาร.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร.(2559).เอกสารประกอบการพิจารณา
คัดเลือก โครงการเชิดชูเกียรติผู้นำเครือข่าย พัฒนาชุมชนดีเด่น ประจำปี 2559.มุกดาหาร
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร.(2559).สรุปผลพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
อยู่เย็นเป็นสุข และกิจกรรมพัฒนาชุมชนดีเด่น โครงการเชิดชูเกียรติ ผู้นำเครือข่าย พัฒนาชุมชน
ดีเด่น ประจำปี 2559.มุกดาหาร.
- สุเมธ ตันติเวชกุล.(2543).การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียง.วารสารข้าราชการ45,(2),1-6.
- อัญชัย อยู่สบาย.(2555). การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพึ่งตนเองของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
กลุ่มไผ่ ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร
มหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.